

Ενότητα 3^η Η κατοχή της εξουσίας δεν εγγυάται την ευτυχία

Εἰ δέ σύ οἶε ὡς πλείω ἔχων τῶν
ἰδιωτῶν κτήματα ὁ τύραννος

διὰ τοῦτο καί πλείω ἀπ' αὐτῶν
εὐφραίνεται,
οὐδέ τοῦτο οὕτως ἔχει, ὡς Σιμωνίδη,
ἀλλ' ὥσπερ οἱ ἀθληταί οὐχ ὅταν
ἰδιωτῶν γένωνται κρείττονες,
τοῦτ' αὐτούς εὐφραίνει,
ἀλλ' ὅταν τῶν ἀνταγωνιστῶν ἦττους,
τοῦτ' αὐτούς ἀνιᾶ,
οὕτω καί ὁ τύραννος οὐχ ὅταν τῶν
ἰδιωτῶν πλείω φαίνεται ἔχων,

τότ' εὐφραίνεται,
ἀλλ' ὅταν ἐτέρων τυράννων ἐλάττω
ἔχη, τούτῳ λυπεῖται·
τούτους γάρ ἀνταγωνιστάς ἡγεῖται
αὐτῷ τοῦ πλοῦτου εἶναι.
Οὐδέ γε θαῦτόν τι γίνεταί τῳ τυράννῳ
ἢ τῳ ἰδιώτῃ ὧν ἐπιθυμεῖ.

Ὁ μὲν γάρ ἰδιώτης οἰκίας ἢ ἀγροῦ ἢ
οἰκέτου ἐπιθυμεῖ,
ὁ δέ τύραννος ἢ πόλεων ἢ χώρας
πολλῆς ἢ λιμένων ἢ ἀκροπόλεων
ἰσχυρῶν [...]·
Ἀλλά μέντοι καί πένητας ὄψει οὐχ
οὕτως ὀλίγους τῶν ἰδιωτῶν
ὡς πολλούς τῶν τυράννων.
Οὐ γάρ τῳ ἀριθμῷ οὔτε τά πολλά
κρίνεται οὔτε τά ὀλίγα,
ἀλλά πρὸς τὰς χρήσεις·
ὥστε τά μὲν ὑπερβάλλοντα τά ἱκανά
πολλά ἐστί,
τά δέ τῶν ἱκανῶν ἐλλείποντα ὀλίγα.

Τῳ οὖν τυράννῳ τά πολλαπλάσια
ἦττον ἱκανά ἐστί·
εἰς τὰ ἀναγκαῖα δαπανήματα ἢ τῳ
ἰδιώτῃ.

Ἄν λοιπόν ἐσύ νομίζεις ὅτι ἐπειδὴ ὁ
τύραννος ἔχει περισσότερα ἀγαθὰ
ἀπὸ τοὺς πολίτες
γι' αὐτὸ καὶ ἐξαιτίας αὐτῶν
περισσότερο χαίρεται
οὔτε αὐτὸ εἶναι ἐτσι, Σιμωνίδη,
ἀλλὰ ὅπως καὶ οἱ ἀθλητές, ὅχι ὅταν
γίνονται καλύτεροι ἀπὸ τοὺς πολίτες,
αὐτὸ τοὺς εὐχαριστεῖ,
ἀλλὰ ὅταν γίνουν κατώτεροι ἀπὸ τοὺς
συναθλητές τοὺς, αὐτὸ τοὺς ενοχλεῖ,
ἐτσι καὶ ὁ τύραννος, ὅχι ὅταν φαίνεται
ὅτι ἔχει περισσότερα ἀπὸ τοὺς
πολίτες,
τότε εὐχαριστεῖται,
ἀλλὰ ὅταν εἶναι κατώτερος ἀπὸ
ἄλλους τυράννους, λυπάται γι' αὐτό·
γιατί νομίζει ὅτι αὐτοὶ εἶναι
ἀνταγωνιστές τοῦ στον πλοῦτο.

Οὔτε βέβαια ὁ τύραννος ἀποκτὰ κάτι
ἀπὸ ὅσα ἐπιθυμεῖ γρηγορότερα ἀπὸ
τον ἀπλό πολίτη.
Γιατί ὁ πολίτης ἐπιθυμεῖ σπίτια ἢ ἀγρὸ
ἢ δούλο,
ἐνῶ ὁ τύραννος ἢ πόλεις ἢ τεράστια
περιοχὴ ἢ λιμάνια ἢ οχυρωμένες
ἀκροπόλεις [...]

Ἀλλὰ ὅμως θα δεῖς καὶ φτωχοὺς ὅχι
τόσο λίγους πολίτες
ὅσο πολλοὺς τυράννους.
Γιατί οὔτε τὰ πολλά οὔτε τὰ λίγα
εξετάζονται με βάση τον ἀριθμὸ,
ἀλλὰ με βάση τὴ χρησιμότητά τοὺς·
ὥστε ὅσα ξεπερνοῦν τὰ ἀρκετά εἶναι
πολλά,
ὅσα ὅμως υπολείπονται ἀπὸ τὰ
ἀρκετά εἶναι λίγα.
Για τον τύραννο λοιπὸν τὰ
πολλαπλάσια ἀρκοῦν λιγότερο
για τὴς ἀναγκαῖες δαπάνες ἀπὸ ὅ,τι
στον πολίτη.

Γραμματική

1. Συμπληρώστε τους υπόλοιπους χρόνους στα παρακάτω ρήματα:

Ενεστώτα	Παρατατ.	Μέλλοντας	Αόριστος	Παρακειμ.	Υπερσυντ.
Λύω Τιμάω ὀράω ἀγαπάω ἔάω νικάω τολμάω ἔρωτάω τελευτάω σιγάω	ἔλυον ἐτίμων	Λύσω τιμήσω	ἔλυσα ἐτίμησα	λέλυκα τετίμηκα	ἔλελύκειν ἐτετιμήκειν

2. Συμπληρώνω τον πίνακα:

Οριστική	Υποτακτική	Ευκτική	Προστακτική
ἔρωτᾷται			
	ἀνιῶς		
		γελῶ	
			ἀγαπάτω
	ὀρῶσιν		
			κολλᾶτε
		ἐπαιτιῶντο	
ὀρᾷς			

3. Να γραφούν το απαρέμφατα και οι μετοχές ενεστώτα των παραπάνω ρημάτων, στη φωνή που βρίσκονται:

4. Να κλιθεί ο παρατατικός των εξής ρημάτων: ἀγαπᾶω, δαπανᾶω, ὀρᾶω, τολμᾶμαι, ἀπαντᾶμαι, ἐρωτᾶμαι.

5. Να σχηματίσετε τους ρηματικούς τύπους που σας ζητούνται στις παρενθέσεις για το κάθε ρήμα:

ζῶ: (β' ενικό οριστ. ενεστ. & παρατατικού)
..... (γ' πληθ. προστακτ. ενεστ.)
..... (απαρέμφατο ενεστώτα)

διψῶ: (β' πληθ. οριστ. ενεστ. & παρατατ.)
..... (γ' ενικό υποτ. & ευκτ. ενεστώτα)

χρῶμαι: (β' ενικό προστακτ. ενεστώτα)
..... (γ' ενικό και β' πληθυντ. παρατατικού)

Απαντήσεις στις ερωτήσεις κατανόησης του σχολικού βιβλίου

1. Με ποιο κριτήριο μπορεί να θεωρηθεί κανείς πραγματικά πλούσιος σύμφωνα με το κείμενο;

Το κριτήριο με το οποίο μπορεί να θεωρηθεί πλούσιος κάποιος είναι η χρησιμότητα των αγαθών που κατέχει. Πραγματικά πλούσιος είναι αυτός που κατορθώνει με τα πλούτη του να ικανοποιήσει όλες τις ανάγκες του χωρίς να στερείται τίποτα.

2. Ποιες δυσκολίες αντιμετωπίζουν οι τύραννοι σύμφωνα με τα λεγόμενα του Ιέρωνα;

Οι τύραννοι αντιμετωπίζουν δυσκολίες στη ζωή τους. Συγκεκριμένα, ζουν με ένα διαρκές άγχος μήπως κάποιος από τους άλλους τυράννους τους ξεπεράσει σε δύναμη και πλούτο. Βρίσκονται δηλαδή σε ανταγωνισμό με τους όμοιούς τους. Δεν ικανοποιούνται όταν συμβεί να έχουν περισσότερα από τους απλούς πολίτες. Επομένως, οι τύραννοι αν και έχουν περισσότερη περιουσία από τους απλούς πολίτες, αισθάνονται δυστυχείς, γιατί βασανίζονται από την απληστία τους.

3. Συμφωνείτε με τον ισχυρισμό του Ιέρωνα «οὐ γὰρ τῷ ἀριθμῷ... ἀλλὰ πρὸς τὰς χρήσεις»;

Τα υλικά αγαθά κρίνονται ανάλογα με τη χρησιμότητά τους, τις ανάγκες που πρέπει να καλύψουν και το περιβάλλον στο οποίο εντάσσονται. Το περιβάλλον στο οποίο ζει ένας άνθρωπος είναι διαφορετικό και γεννά διαφορετικές ανάγκες. Σήμερα, όπως και τότε, δεν έχουν όλοι οι άνθρωποι τις ίδιες ανάγκες. Αυτά που για κάποιον είναι πολλά, για κάποιον άλλο είναι λίγα. Κατά τον Ιέρωνα αυτό αποτελεί αιτία δυστυχίας για τους τυράννους, οι οποίοι δεν μπορούν να αρκεστούν σε αυτά που για άλλους είναι αρκετά με αποτέλεσμα να μην είναι ποτέ ικανοποιημένοι.

4. Με βάση όσα γνωρίζετε από τα μαθήματα της Ιστορίας και της Πολιτικής και Κοινωνικής Αγωγής, να συζητήσετε την εξέλιξη των όρων «τύραννος» και «τυραννία» από την αρχαιότητα μέχρι τη σημερινή εποχή.

Ο όρος τύραννος συνδέεται με τον όρο τυραννίς που, κατά τον Αριστοτέλη, αποτελούσε εκτροπή του πολιτεύματος της βασιλείας και είχε γνώρισμα την απολυταρχία. Στην αρχαιότητα ο τύραννος ανέτρεπε το ολιγαρχικό πολίτευμα με σκοπό την εξυπηρέτηση του δημοσίου συμφέροντος. Το πολίτευμα που εγκαθίδρυε, δηλαδή η τυραννία, ικανοποιούσε μόνο τις προσωπικές του φιλοδοξίες. Στη νεότερη εποχή ο όρος τυραννία ως πολιτικό σύστημα έχει αντικατασταθεί από τον όρο δικτατορία. Σήμερα τύραννος είναι το πολιτικό εκείνο πρόσωπο που καταλύει τη δημοκρατία και εγκαθιδρύει αυταρχικό καθεστώς και κυβερνά με τρόπο αυθαίρετο. Στο σύγχρονο λεξιλόγιο το επίθετο τύραννος χαρακτηρίζει τον άνθρωπο εκείνο που ενεργεί με τρόπο καταπιεστικό για τους άλλους.